

Versjonskontroll

Revisjon	Forfatter	Dato	Hva består revisjonen i	Godkjent
1.3	Roald Vang	02.06.2017	Oppdatert lenke til «Mal for datahåndteringsplan» i KS	Roald Vang
1.2	Roald Vang	22.06.2016	Lagt inn lenke til «Mal for datahåndteringsplan»	Roald Vang
1.1	Roald Vang	01.06.2016	Presisering på «3. Eierskap og ansvar»	Norunn S. Myklebust
Versjon 1	Roald Vang	02.05.2016		OP

1. Bakgrunn

Bakgrunnen for disse retningslinjene er å sikre at de data som samles inn av NINA blir godt ivaretatt, dokumentert og anvendbare i framtidige forskningsprosjekter i NINA og for andre. En åpen datapolitikk skal sikre størst mulig samfunnsnytte av NINAs data, i tillegg til troverdighet, transparens og etterprøvnbarhet for NINAs forskning. Retningslinjene fastlegger prinsippene for forvaltning av eierskap og opphavsrett til data, og skal sikre en god praksis for dokumentasjon, formidling og langsiktig forvaltning av selve datasettene.

Datapolitikken skal sikre at NINA kan oppfylle datapolitiske betingelser for å delta fullt ut i alle nasjonale og internasjonale datasamarbeid og datanettverk som er viktige innenfor instituttets fagområde, og at instituttets behandling av data er i samsvar med «[Forskningsrådets policy for tilgjengeliggjøring av forskningsdata](#)» og «[Forskningsetiske retningslinjer](#)».

2. Definisjon

I Forskningsrådets policy om tilgjengeliggjøring av forskningsdata (2014) avgrenses data slik:

Kildedata er data som allerede finnes, uavhengig av forskningen som skal gjennomføres. Dette kan være informasjon som er innhentet til et annet formål (for eksempel forvaltningsdata, kliniske data eller værdata) eller det kan være fysiske eller digitaliserte samlinger av objekter og tekster (for eksempel biblioteker, tekstkorpus eller andre vitenskapelige samlinger). Informasjon på internett vil også kunne kalles kildedata i denne sammenheng, og her er informasjonen svært heterogen. Kildedata som brukes som inngangsdata i forskningen, men som er innsamlet, generert eller bearbeidet av andre enn forskerne eller forskningsinstitusjonene som gjennomfører forskningen, vil normalt ikke omfattes av retningslinjene i denne policyen.

Resultatdata er data som er generert gjennom forskning. Dette kan være data som er generert gjennom ny analyse eller sammenstilling av allerede eksisterende kildedata, men det kan også være helt nye data som er generert gjennom ny datainnsamling. Typisk vil slike data være fra eksperimenter, simuleringer, feltarbeid eller intervjuer. Resultatdata er alltid et direkte resultat av forskningen, uavhengig av om dataene baserer seg på kildedata eller om de er samlet inn på nytt. Resultatdata fra tidligere gjennomført forskning som brukes som input til ny forskning, betegnes derfor som kildedata ut fra definisjonen i avsnittet ovenfor.

Prinsippene og retningslinjene i denne policyen er avgrenset til å gjelde for resultatdata som er genererte i NINA.

I dette dokumentet brukes betydningen **resultatdata** når vi snakker om data, hvis ikke annet er nevnt.

3. Eierskap og ansvar

NINA eier data og vitenskapelig materiale samlet inn i NINA.

Prosjektledere er ansvarlige for at data fra et prosjekt blir forsvarlig dokumentert og permanent lagret. Prosjektleder er også ansvarlig for at datadelingen er i tråd med kontrakter som ble inngått for datainnsamling.

4. Hovedprinsipp

Alle datasett skal lagres i original i NINAs interne nettverk, eller ved eksterne datasentre som NINA gjør avtaler med. Data som eies av NINA skal i utgangspunktet være fritt tilgjengelige, til bruk for instituttets egne forskere, nasjonale og internasjonale kollegaer, myndigheter og samfunnet for øvrig, der ikke annet er bestemt. Ansatte i NINA har førsterett til vitenskapelig publisering av data som de har samlet inn. Vi legger til rette for intern deling av data for publisering. NINA ønsker primært at ekstern bruk av NINAs data skjer i samarbeid med NINAs ansatte. Ved ekstern bruk skal data siteres i samsvar med NINAs retningslinjer.

5. Dataforvaltning

Kildedata bør så langt mulig forvaltes av NINAs IT-seksjoner. Resultatdata forvaltes samme sted når de er ferdig prosessert, dokumentert og avgitt til arkivering. Nye prosjekter som innbefatter innsamling av data, skal ha en plan for langsiktig forvaltning av innsamlede data, basert på «Mal for datahåndteringsplan», se

<http://prosjekt.nina.no/Kvalitetssystem/Prosesser%20gjennomf%C3%B8re%20prosjekt/Samle%2C%20analysere%20og%20lagre%20data/Datah%C3%A5ndteringsplan.docx>

Dataintegriteten må sikres over hele datasettets livsløp, gjennom alminnelig datasikkerhet, versjonskontroll og, om nødvendig, tilgangskontroll. IT har ansvaret for å migrere data til nye lagringsmedier når dette blir nødvendig av hensyn til dataintegritet eller teknologisk utvikling. Prosjekter med datainnsamling anses ikke som avsluttet før alle data er arkivert og dokumentert.

I enkelte tilfeller vil det være mer hensiktsmessig å tilgjengeliggjøre bearbejdede data enn rene rådata, om ikke dette er kontraktfestet eller påkrevd av oppdragsgiver/utgiver.

Kostnader for tilrettelegging av data for ekstern bruk belastes bestiller.

6. Lagring

Lagring bør skje i samsvar med beste praksis for langsiktig dataforvaltning, i godt dokumenterte standardformater og med sikkerhetskopier lagret atskilt fra originaldata. Digitale data skal så langt mulig lagres i systemuavhengig form.

Der det er aktuelt, skal data samles inn og dokumenteres etter de standarder som gjelder for vedkommende datatype eller fagfelt.

7. Dokumentasjon

Alle datasett skal registreres i NINAs metadatabase. Metadatabasen skal gi grunnlag for gjenfinning, vedlikehold og publisering av datasett. Når et datasett oppdateres eller utfylles med nye data, må også metadata oppdateres, eller eventuelt publiseres i ny og separat utgave for en ny versjon av datasettet. NINAs metadatabase har støtte for en slik versjonering av datasett. Metadata skal være søkbare på data.nina.no og kunne utveksles med eksterne datakataloger. Oppdatert lagringsinformasjon skal til enhver tid være registrert i metadatabasen.

Hovedregelen er at metadata registreres på <http://data.nina.no:8080/ipt>, men vi er også i ferd med å utforske andre verktøy som er bedre egnet for geografiske datasett.

8. Tilgjengeliggjøring

Metadata og arkiverte datasett vil bli gjort søkbare og tilgjengelige over internett via digitale tjenester bygd på standard protokoller.

Dataformidling over internett forutsetter at metadata og alle betingelser for formidling av datasettene er maskinlesbare. Metadata, og hvis mulig datasettet selv, skal derfor inneholde informasjon om eier, opphavsrett, datalicens, sitering, publiseringsdato, versjon, eventuelle bruksbegrensinger og andre rettigheter. Metadata skal knyttes til data gjennom unike og uforanderlige, digitale identifikatorer.

9. Unntak

Bestemte datasett kan beskyttes mot tilgang hvis dette er påkrevd av hensyn til personvern eller hvis tilgang til datasettet kan medføre en vesentlig risiko for skade på sårbare arter eller naturverdier. Beskyttelsen bør begrenses til de sensitive delene av datasettet.

Enkelte eksterntfinansierte prosjekter har kontraktfestede forbehold om eierrettigheter til data. I slike tilfeller vil NINA tilstrebe at tilgangen til data i størst mulig grad er forenlig med vår datapolicy.

Tilgangen til forskningsdata kan begrenses i en angitt og avgrenset tidsperiode for å ivareta opphavspersonenes førsterett til vitenskapelig publisering av datasettet. Når beskyttelsesperioden er utløpt, eller når ingen beskyttelsesperiode er datofestet, vil data som er ferdig prosessert, dokumentert og lagret i NINA være åpent tilgjengelig, men fortsatt regulert av den lisens de er underordnet.

Avtale om utsettelse når det foreligger bindende avtale med tredjepart, private bedrifter, oppdragsgivere eller lignende, skal inneholde en dato for opphevelsen av unntaket.

Enkelte tidsserier kan inneholde trender og sammenhenger som først lar seg analysere etter at seriene har nådd en kritisk lengde. Utlevering av slike data bør være ledsaget av en anmodning om forskningssamarbeid.

Deling av data som har krevd en ekstra stor innsats å samle inn, skal være ledsaget av en anmodning om forskningssamarbeid.

10. Lisenser

For å sikre NINAs og opphavspersonenes rett til å bli navngitt ved viderebruk av data, og for å sikre ansvarsfrihet ved viderebruk, bør data fra NINA lisensieres under [norsk lisens for offentlige data \(NLOD\)](#) eller [Creative Commons Navngivelse 4.0 Norge](#).

11. Personvern

Data skal i utgangspunktet være fri for andre personopplysninger enn tittel, navn og arbeidssted med adresse og telefonnummer. Dersom det forekommer datasett med andre personopplysninger skal NINA følge Datatilsynets anvisninger og personopplysingsloven.

Dersom det benyttes eksterne lister over personer eller e-poster, f. eks. i forbindelse med deltakerlister og gjennomføring av spørreundersøkelser, skal dette meldes til Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste (NSD). Slike henvendelser går via NINAs NSD-kontakt.